

Ruhumdan ucalan səda artıq qulaqlarımı batırırdı. Mən o an yalnız bir şəhid məzarı önündə ruhen rahat ola bilərdim. Elə də oldu. Müqəddəs torpağın müqəddəs daşları. Hər birinin baxışlarından bir mənə sezilirdi. Mənə çox tanış idi bu baxışlar. Çünki hər birinin "ömür kitablarını" vərəqləmişdim.

Ancaq bu daş baxışlarının arasından bir tanımadığım tanış sanki mənə səs-lədi. İlahi, bu necə doğma-lıqdır? Heç zaman görmədiyim bir insana qarşı mən bu doğmalığı necə hiss edə bilərəm? Mən bu məzarı elə bağrıma basdım ki, köksüm bir doğmama qucaq açar kimi. Bu səslənişin səbəbsiz olmadığı mənə agah oldu. Bəli, səbəbsiz deyildi. Həmin gün Yarmətov Ruslan Hacımərdan oğlunun mövludu günü idi.

Mən mənə ovsunlayan bu şəhidin qısa ömrünün izinə düşəcəyimi düşündüyüm an telefonda tanımadığım bir qızcığazın titrəyən səs ilə "Mən illərdi bu anı gözləyirəm. Hər dəfə kaş ki, atamın can verdiyi bu vətənin vətəndaşları atamı da yad edələr" sözlərini dedi. Bu sözləri deyən şəhidimizin qızı Nuride Yarmətova idi. Bir anda donub qaldım. Dünya bu qə-dər kiçikmiş deyə düşündüm. O gün yaşa-nanlar Allahın möcüzəsi və tanımadığımız bir şəhidimiz-in illərdən sonra xalq tərəfindən tanınması üçün atılan ilk addım idi.

Bu möcüzə dolu məzarda uyuyan şəhid kimdir?

Yarmətov Ruslan Hacımərdan oğlu 1970-ci il avqustun 15- də Sumqayıt şəhərində Hacımərdan və Simnarə Yarmətovların ailəsində dünyaya göz açmışdı. Ruslan və digər 5 bacı-qardaşı kasıb fəhlə ailəsində alın təri ilə qazanan çörəklə, zəhmətin işıq saçdığı ocaqda sevgi ilə böyüyürdülər. Ailənin kiçik dövlət olduğunu körpəlikdən dərk edən Ruslan vətənə sevgi ilə böyüyürdü. 1977-ci ildə 24 N li məktəbdə təhsil almağa başlamışdı. 1985-ci ildə məktəbi bitirdikdən sonra 7 sayılı texniki peşə məktəbini bitirmişdi.

Ruslan hərbi xidmətinə Sovet Ordusu sıralarında başlamış, iki il xidmət etdikdən sonra vətənə qayıtmışdı.

Köksünə çarpaz dağ basılan, körpələri asılan, hər bucağı talanan vətənin qeyrətli övladları kimi Ruslan da vətənin sızlayan yarasına mülhəm olmaq üçün könüllü olaraq ordu sıralarına qoşulmuşdu. Vətənin bir qarış torpağını belə

İki məzarlı şəhid...

Hər zaman "şəhidlər ölməz" deyirik, eşdirik. Bəs şəhidlərin ölməzliyinə şahid oldunuzmu?

düşmən tapdığında görmək istəməyən qəhrəman vətənin azadlığı uğrunda mübarizəyə Goranboy rayonunda başlamışdı. Dağların ağ qarının lələzərə çevrildiyi 1994-cü ilin qış aylarında neçə ömrə son nida qoyulmuşdu. Ömrü namə-lum zamanda Kəlbəcər dağlarında bitən o şəhidlərdən biri də Yarmətov Ruslan Hacımərdan oğlu idi. Aylarla ailəsi ondan xəbər almağa çalışsa da, onu "gördüm" deyən yox idi. Artıq ümidlər tükenirdi. Son dəfə üç aylıq olanda atasının üzünü gören, son dəfə atasının üzünə gülən Nuri-də və ondan bir yaş böyük qardaşı Nurlan deyışən fəsil-lərlə birlikdə böyüyürdülər. O körpələr hələ o zaman anlamırdılar ki, özləri ilə bərabər bu dünyanın ən böyük həsrətini də böyüdəcəklər.

Artıq qış yerini yaza, yaz isə yaya vermişdi. Qan rənginə boyanmış qarlar əriyib torpağa hopmağa başlamışdı. Qar əridikcə dərədə bir-bir itgin sayılan şəhidlərin nəşi üzə çıxırdı. Düşmənin bir addımında olan bu nəşləri götürmək çox təhlükəli idi. Ancaq əsgərlər bu təhlükəni gözə alaraq irəliləməkdə qərarlı idilər. "Nə olur olsun müqəddəs şəhid cənazələri vətən torpağına əmanət ediləcək" deyirdi qəhrəman əsgərlər. Beş ay qar altında qalmalarına baxmayaraq, şəhidlərin hər biri sanki bu gün şəhid olmuşlar kimi tapılmış, iki şəhid cəna-

zəsi isə ürekləri bir başqa sızlatmışdı. Bir şinelin üzərində bir-birini qucaqlaya-raq can verən Adıyev Zakir Allahyar oğlu və Yarmətov Ruslan Hacımərdan oğlunun cansız bədənlerini əsgərlər də ayırmadan götürürdülər. Birlikdə şəhadətə ucalan qəhrəmanların nəşləri Gəncə şəhərinə gətirilir. Hər zaman qəhrəmanlara qucaq açan Gəncə torpağına 1994-cü il iyunun 20-də 32 namə-lum şəhid əmanət edilir. Həmin gün yer-göy həm hz Hüseyne, həm də namə-lum şəhidlərə ağlayır. Bir neçə gün sonra Ruslanın ailəsinə namə-lum şəhidlər haqqında məlumat verilir. Ailənin ümidlərinə nur saçı-lır. Aylardır "məzarsız şəhid" deyib ağladıqları Ruslanın bir məzarının olmağı ailə üçün böyük təsəlli idi. Ruslanın anası, qardaşı və əmisi bir ümidlə məzarlara baxırlar. Bu dünyanın ən çətin anı ilə üz-üzə qalan Ruslanın ailəsinə məzar-dakı namə-lum şəhid göstə-rilir. "Bu odur, bu mənim balamdır, bu mənim Ruslanımdır". Həmin an "bəlkə sağdır" ümidi ölür, "bircə məzarı olsun" ümidi doğu-lur... Sözlərin izah etməkdə aciz qaldığı anlar...

Şəhid Yarmətov Ruslan Hacımərdan oğlunun nəşi iyunun 29-u Sumqayıt şəhərinə gətirilərək 30-u Sumqayıt şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında dəfn edilir. Şəhidin nigaran ruhu uzun müddətdən sonra rahatlıq tapır. Aylarla Rusla-

nın məzarına həsrət qalan ailəsi onun məzarını ziyarət-gaha çevirir. O gündən sonra şəhidin əmanət olan körpələri atalarının daşlaş-mış məzarına sığınır. Körpələr ata nəvazişinə həsrət böyüsələr də həyatı dərk edəndən sonra əslində şəhid adının böyüklüyünü, şəhidlərin vətən boyda eşq ilə sevil-diyini başa düşürlər.

Bu vətən torpağına çox igidlər can qurban edib. Müqəddəs şəhid qanı qarışan vətən torpağı müqəddəs and yerimiz, müqəddəs vətənin azadlığı isə tək əmalımızdır. Bu gün hər birimiz bu əmal uğrunda bir-ləşmişik. Ruslan və Ruslan kimi qəhrəmanların qanı axan torpaqlar işğaldan azad edilir. Azadlığı qazanmaq üçün yenə də canlar fəda edilir. Həm vətən, həm şəhid ruhları sevinir.

ŞƏHİD RUSLAN

Eşqin çırağı oldu vətənə, ele,
Vətən dərdin hər zaman gəldi dilə,
Cismin ilə düşməne gəlib sinə,
Qorudun vətənin dağın, yaylağın
Talanırdı vətənlə könül bağın.

Kəlbəcər dağları oldu məzarın,
Cismin kimi buz, tutdu arzuların,
Yoluna göz dikdi övladın, yarın,
Günü-gündən ümidlər də saraldı

Gəlmədiyən yollarını qar aldı.

Ötdü aylar qış dolanıb yay oldu,
Üreklərə bir anda ümid doldu,
"Adsız məzar" sənin qismətin oldu,
Anan görüb Ruslanını tanıdı
Həmin o gün yer də, göy də ağladı.

Qovuşdun elində ana torpağa,
Məzarın çevrildi ziyarət-gaha,
"Daş evinə" kölgə salan bayrağa,
Hər baxanda üreklər qürreləyir
Şəhid qanı düşən yer çiçəklənir.

ADINI YAŞADACAM

Adının nuru düşür,
Neçə könül evinə.
Mənim sevgim bənzəyir
Sənin vətən sevginə.

"Daş evinə" müqəddəs, Vətən kimi baxıram.
Sənin məzar daşını,
Öz köksümə sıxıram.

Bir ana balasını,
Köksünə sıxdığı tək.
Şəhidim, səni duyur
Sinəmdə çarpan üreklər.

Cənnətindən ucalan,
Müqəddəs avazınla,
Sanki ruhunu gördüm,
Bərq vuran pərvazınla.

Mənim qəlbimə düşdü,
Şəhidim, sənin adın.
Adını yaşadacaq
Ruslan, bil ki, bu qadın.

Müəllif: Manyə SƏXAVƏTQIZI